

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring
av lagen om olycksfallsförsäkring**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att stadgandena om ändringssökande i lagen om olycksfallsförsäkring ändras. Målet är att den ändringssökanden snabbare än förr skall få ett korrekt avgörande i ärenden som gäller olycksfallsförsäkring. Samtidigt understryks det ansvar för ärendets behandling som åvilar de olycksfallsförsäkringsanstalter som sköter systemen. I lagen om olycksfallsförsäkring skall intas stadganden med stöd av vilka försäkringsanstalten skall kunna rätta ett överklagat beslut till den ändringssökandes fördel. Besvären skall styras till besvärsinstansen via försäkringsanstalten. Försäkringsanstalten kan då genast fatta ett nytt beslut som motsvarar den ändringssökandes

yrkanden. Härvid skulle besvären förfalla och inte behandlas av besvärsorganen. Förfarandet möjliggör en snabbare ändring av det överklagade beslutet till den ändringssökandes fördel. Samtidigt minskar antalet besvärsärenden i besvärsinstanserna.

Procedurstadgandena föreslås bli kompletterade så att de centrala principerna i lagen om förvaltningsförfarande i huvudsak skall iakttas vid behandlingen av ärenden i försäkringsanstalterna. Stadgandena om återkrav av grundlöst utbetalad ersättning skall samtidigt ses över.

Lagändringen avses träda i kraft den 1 januari 1995.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	Hörande av part	9
ALLMÄN MOTIVERING	3	Jävsstadganden	10
1. Nuläge	3	Innehållet i och motiveringen av beslut .	10
1.1. Ordinärt ändringssökande i olycksfallsförsäkringsärenden	3	Rättande av fel	11
1.2. Extraordinärt ändringssökande	3	2.6. Återkrav av grundlöst utbetald ersättning .	11
1.3. Ny prövning av ärendet	4	2.7. De uppgifter internationella avtal medför för försäkringsanstalterna	12
1.4. Försäkringsanstaltens självrättelse på grund av ändringssökande	5	3. Propositionens verkningar	12
1.5. Behandling av ärendet i försäkringsanstalten	5	4. Beredningen av propositionen	13
1.6. Återkrav av utbetald ersättning	5	5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	13
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen .	6	DETMOTIVERING	14
2.1. Mål	6	1. Lagförslaget	14
2.2. Extraordinärt ändringssökande	6	2. Ikraftträdande	19
2.3. Ny prövning av ärendet	7	3. Lagstiftningsordning	19
2.4. Försäkringsanstaltens självrättelse med anledning av ändringssökande	8	LAGFÖRSLAG	20
2.5. Behandling av ärendet i försäkringsanstalten	9	BILAGA	23
Rådgivnings- och serviceprincipen	9	Parallelltext	23
Minderårigs rätt att föra talan	9		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Ordinärt ändringssökande i olycksfallsförsäkringsärenden

Från ingången av 1982 finns det tre instanser när det gäller ändringssökande i ärenden som gäller olycksfallsförsäkring. Försäkringsanstaltens beslut överklagas hos olycksfallsnämnden och dess beslut överklagas hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens utslag i frågor om rätt till ersättning till följd av kroppsskada, sjukdom eller dödsfall, om vem som skall betala ersättningen eller ärenden som gäller grundbesvär får ändring sökas i högsta domstolen, om högsta domstolen meddelar besvärstillstånd. När det gäller frågor om ersättningens storlek är försäkringsdomstolen alltså sista besvärinstans.

Högsta domstolen meddelar besvärstillstånd på grunder som stadgas i 30 kap. rättegångsbalken. Enligt 30 kap. 3 § rättegångsbalken kan besvärstillstånd meddelas, om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta domstolen, eller om därtill finns särskild anledning till följd av sådant i saken inträffat rättegångsfel eller annat fel att avgörandet på grund av detta borde återbrytas eller undanröjas, eller om det annars finns vägande skäl för att meddela besvärstillstånd.

1.2. Extraordinärt ändringssökande

Ärendenas natur medför att de beslut som avser ersättningar till följd av olycksfall i arbete i allmänhet i början är tidsbundna. Yrkanden som avser kostnadsersättning avgörs oftast vart för sig efterhand att kostnaderna uppstår och ersättningsanspråk framställs. Innan ersättning på grund av olycksfall i arbete första gången betalas måste försäkringsanstalten ta ställning till om vissa förutsättningar för rätten till ersättning uppfyllts. Försäkringsanstalten skall först avgöra om det är fråga om en händelse som motsvarar begreppet olycksfall och om den inträffat under sådana omständigheter att den kan anses som ett olycksfall i arbetet. Försäkringsanstalten skall sedan vid sitt första beslut om ersättning för inkomstbortfall också

ta ställning till den årsarbetsinkomst som ligger till grund för ersättningsbeloppet.

Senare ändringar i sådana omständigheter kan alltså inte längre inverka på avgörandet i ersättningsärendet. Förutsättningarna bedöms utgående från den situation som rådde då olycksfallet inträffade. Stadgandet i 46 § lagen om olycksfallsförsäkring kan alltså inte tillämpas på dessa sakförhållanden. Enligt stadgandet i fråga kan ersättningsbeloppet i andra fall senare rättas på grund av ändrade omständigheter.

I olycksfallsnämndens och försäkringsdomstolens praxis har det ansetts att verkningarna av ett laga kraft vunnet beslut av en försäkringsanstalt till vissa delar sträcker sig över en längre tid än den tid beslutet direkt avser. Ett tidsbundet beslut har till dessa delar ansetts binda försäkringsanstalten också vid beslut om fortsatt ersättning. En avvikelse från denna bundenhet utan återbrytande av laga kraft vunnet beslut är på grundval av stadgandet om ny prövning i 53 e § möjlig enbart till ersättningstagarens förmån.

Medicinska omständigheter spelar ofta en avgörande roll vid beslut om ersättning på grund av olycksfall. Till denna del grundar sig beslutet på en sannolikhetsbedömning utgående från den medicinska kunskapen vid tidpunkten för avgörandet. Senare utredningar kan modifiera denna sannolikhetsbedömning. I fråga om medicinska omständigheter kan alltså bundenheten inte ges samma betydelse när det gäller beslut om fortsatt ersättning, vilket i praktiken inte heller har skett.

Ur ersättningstagarens synvinkel är det viktigt att rätten till ersättning kan fastställas och att den gäller, eftersom detta kan tänkas trygga utkomsten under resten av hans livstid. Att beslutet binder försäkringsanstalten har betydelse också med tanke på beslutets riktighet. Om ersättningsbesluten inte vore bindande kan det tänkas att besluten t.ex. av kostnadsskäl skulle ges på grundval av bristfälliga utredningar, eftersom en senare ändring till ersättningstagarens nackdel då vore enkel.

Enligt 46 och 49 §§ (1221/90) regeringsformen, som trädde i kraft den 1 januari 1991, skall justitiekanslern och riksdagens justitieombudsman övervaka att domstolarna och de övriga myndigheterna samt tjänstemän i sina uppgifter samt offentligt anställda arbetstagare

och andra personer vid skötseln av sitt offentliga uppdrag följer lag. Enligt regeringens proposition i ärendet (RP 72/1990 rd) utövar också privata försäkringsanstalter offentlig makt då de har hand om de lagstadgade pensions- och olycksfallsförsäkringssystemen. Då en försäkringsanstalt avgör om en ersättningsökande har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring är alltså anstalten i fråga underkastad riksdagens justitieombudsmans laglighetsövervakning. Detta accentuerar för sin del de krav som kan uppställas på försäkringsanstaltens beslut.

När det gäller ersättningens storlek i olycksfallsärenden riktas det extraordinära ändringsökandet till försäkringsdomstolen. Enligt 53 d § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring kan försäkringsdomstolen undanröja en försäkringsanstalts eller olycksfallsnämndens laga kraft vunna beslut som gäller storleken av ersättning, om beslutet har grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning. I övriga fall sker ändringsökandet enligt 31 kap. rättegångsbalken. En uttrycklig hänvisning angående detta saknas visserligen i lagen om olycksfallsförsäkring.

Enligt den praxis som högsta domstolen tillämpat har det inte varit möjligt att återbryta ett beslut som ett försäkringsbolag givit i ett olycksfallsförsäkringsärende, eftersom det inte är fråga om en ett beslut fattat av ett organ som är underkastat tjänsteansvar och allmän laglighetsövervakning. Det har inte heller ansetts att en försäkringsanstalts beslut har rättskraft. Med rättskraft avses att ett beslut som vunnit laga kraft är bindande vid senare beslut till den del dessa grundar sig på en omständighet som redan avgjorts i det tidigare beslutet. En ändring till ersättningstagarens nackdel av en försäkringsanstalts laga kraft vunna beslut som avser ersättningens storlek förutsätter därmed enligt 53 d § 2 mom. lagen om olycksfallsförsäkring att det felaktiga beslutet undanröjs, dvs. återbryts av försäkringsdomstolen.

En försäkringsanstalts laga kraft vunna beslut i ett ärende enligt lagen om olycksfallsförsäkring kan enbart i undantagsfall på grundval av lagen direkt verkställas utan ett särskilt beslut eller en särskild dom. Enligt lagen om olycksfallsförsäkring kan enbart vissa laga kraft vunna beslut av försäkringsanstalt som gäller sådana betalningar och avgifter som arbetsgivaren ansvarar för verkställas på detta sätt.

Ovan anförda omständigheter har lett till att det har rått osäkerhet om vilken rättslig karaktär och vilka verkningar en försäkringsanstalts laga kraft vunna beslut i ett ersättningsärende har. Den rättsliga karaktären hos en försäkringsanstalts beslut bör därför klargöras. Detta kan ske genom bestämmelser som enligt ett enhetligt förfarande möjliggör en återbrytning av laga kraft vunna beslut och dessutom genom stadganden som möjliggör att besluten kan verkställas. Besluten kan då få rättskraft. Det är dock ändamålsenligt att denna rättskraft får sitt innehåll genom den rättspraxis besvärinstanserna skapar. Som en motvikt till bundenheten bör i lagen också ingå bestämmelser om bättre metoder för en möjligast snabb och smidig ändring av oriktiga beslut utan att partens rättsskydd för den skull äventyras.

1.3. Ny prövning av ärendet

Ärenden som gäller ersättning på grund av olycksfall avgörs ofta utgående från medicinsk utredning. Vid senare läkarundersökningar kan det uppdagas omständigheter som visar att ärendet ursprungligen hade bort avgöras anorlunda. I ärendet kan det framkomma nya omständigheter också i fråga om övriga förutsättningar för ersättning. När det gäller rättande av ett tidigare laga kraft vunnit avgörande till förmån för den ersättningsökande kan ärendet i vissa fall behandlas på nytt utan hinder av det tidigare beslutet. Enligt 53 e § 1 mom. kan en försäkringsanstalt och olycksfallsnämnden utan hinder av ett tidigare laga kraft vunnit beslut behandla ärendet på nytt, om det gäller att bevilja en förvägrad förmån eller höja en beviljad förmån. Stadgandet gör det möjligt att enklare uppnå samma slutresultat som då ett laga kraft vunnit beslut återbryts och ett nytt, för den ersättningsökande positivt beslut fattas.

Förfarandet intogs i tiden i lagen eftersom det är betydligt smidigare, snabbare och mera ekonomiskt än det egentliga återbrytningsförfarandet och därför lämpar sig för systemets socialförsäkringsaktiga karaktär. Det skall hållas i sär från rättelse enligt 46 §. En rättelse enligt sagda lagrum kan ske även till ersättningstagarens nackdel. En förutsättning för rättelse är att det sedan beslutet vunnit laga kraft inträtt en väsentlig förändring i de omständigheter av vilka ersättningens storlek be-

ror och att ändringen berör beloppet av framtida ersättning.

Tolkningen av 53 e § har förorsakat problem när det gäller frågan om huruvida dess 1 mom. kan tillämpas inte bara på ärenden som gäller ersättningens storlek utan också på ärenden som gäller rätten till ersättning. I ersättningspraxis har en sådan differentiering inte gjorts. Enligt högsta domstolens rättspraxis kan en sådan ny prövning stadgandet avser ske enbart i ärenden som gäller ersättningens storlek. Denna tolkning iakttar den princip som omfattats i lagen om olycksfallsförsäkring i fråga om extraordinärt ändringssökande. Enligt denna princip återbryter högsta domstolen avgöranden som gäller rätt till ersättning och försäkringsdomstolen beslut som avser ersättningens storlek.

Tolkningsproblem har också förorsakats av frågan om en försäkringsanstalt och olycksfallsnämnden oberoende av försäkringsdomstolens tidigare laga kraft vunna utslag kan uppta ärendet till ny prövning. I vissa fall har det ansetts att stadgandet bör tolkas i förening med 53 d § 2 mom. Detta leder till att en ny prövning enbart anses kunna omfatta ett ärende som avgjorts genom laga kraft vunnit beslut av en försäkringsanstalt eller olycksfallsnämnden. Om ärendet avgjorts genom försäkringsdomstolens utslag anses ny behandling inte vara möjlig.

Eftersom ersättningssökandens rättsskydd inte äventyras bör en ändring av ett tidigare laga kraft vunnit avgörande till dennes fördel på grundval av ny utredning alltid vara möjlig. En sådan ändring bör på grund av olycksfallsförsäkringens socialförsäkringsaktiga karaktär vara möjlig utan en tidsödande och tungrodd återbrytning. Användningen av detta förfarande bör inte få vara beroende av om ärendet gäller rätt till ersättning eller ersättningens storlek eller av vilken besvärinstans som tidigare avgjort ärendet.

1.4. Försäkringsanstaltens självrättelse på grund av ändringssökande

Då en försäkringsanstalt till följd av besvär anser det motiverat att bifalla en ändringssökandes yrkanden måste besvärinstansen först undanröja det beslut som besvären gäller och återförvisa ärendet till försäkringsanstalten. Innan detta skett kan försäkringsanstalten inte

heller ge ett överklagbart beslut om fortsatt ersättning, om beslutet grundar sig på en omständighet som omfattas av besvären. Detta kan fördröja utbetalningen av ersättning och dessutom medföra en onödig behandling av ärenden i besvärinstanserna. Därför bör försäkringsanstalterna få möjlighet att i en sådan situation ge ett nytt beslut som motsvarar ändringssökandens yrkanden och som leder till att det överklagade beslutet upphävs och den fortsatta behandlingen av besvären förfaller.

1.5. Behandling av ärendet i försäkringsanstalten

De stadganden som gäller förfarandet då försäkringsanstalten behandlar ärenden som gäller olycksfallsförsäkring är bristfälliga. Lagen om olycksfallsförsäkring saknar bl.a. allmänna stadganden om hörande av part i behandlingsskedet, om rättande av fel i beslut och avhjälpande av bristfälligheter i handlingarna samt om motivering av beslut. Också jävsstadganden saknas.

Såsom ovan konstaterades anses det att olycksfallsförsäkringsverksamhet utgör utövning av offentlig makt. En försäkringsanstalts tjänstemän är dock vid behandlingen av olycksfallsförsäkringsärenden inte underkastade samma allmänna tjänsteansvar och tjänsteplikt som myndigheter, och dessa försäkringstjänstemäns verksamhet kan inte i detta hänseende jämföras med förvaltningsverksamhet under tjänsteansvar. I förfarandet i vid behandlingen av olycksfallsärenden kan dock förutsättas att de centrala principerna som främjar ett korrekt avgörande och förbättrar parternas rättsskydd i huvudsak iakttas.

1.6. Återkrav av grundlöst utbetald ersättning

Återkrav innebär att den som mottagit en grundlös ersättning skall betala tillbaka ersättningen till utbetalaren av ersättningen. Ersättning kan utbetalas grundlöst bl.a. på grund av ett fel vid behandlingen av ersättningsfrågan, bristfällig utredning eller på grund av den ersättningssökandes underlåtelse eller svikliga förfarande. Försäkringsanstaltens primära skyldighet är att se till att det finns en tillräcklig utredning för att ärendet skall kunna avgöras. Den ersättningssökande är skyldig att

se till att försäkringsanstalten får den utredning anstalten begär samt att meddela försäkringsanstalten om sådana förändringar i sina omständigheter som kan medföra att ersättningen upphör eller att ersättningsbeloppet rättas.

De gällande stadgandena om återkrav i lagen om olycksfallsförsäkring är bristfälliga. Enligt 53 e § 2 mom. är det alltid möjligt att avstå från återkrav, om det inte kan anses att beviljandet eller utbetalningen av ersättningen berott på ersättningstagarens eller dennes representants svikliga förfarande. När det gäller svek är det inte möjligt att avstå från återkravet, även om indrivningskostnaderna skulle överstiga den indrivna ersättningen. Stadgandet saknar också bestämmelser om förutsättningar för att helt eller delvis avstå från återkrav.

Återkrav kan genomföras så att ersättningstagaren per brev ombeds betala tillbaka den grundlösa ersättningen. Ersättningstagarens rättsskydd kan dock då eventuellt äventyras. En försäkringsanstalts laga kraft vunna beslut är inte enligt gällande lag direkt verkställbart på samma sätt som beslut av en besvärinstans. I tvångsindrivningssituationer måste alltså försäkringsanstalten särskilt skaffa betalningsorder eller ett avgörande av underrätten angående återkravet, om inte återkravet på grund av besvär från ersättningstagarens sida fastställts genom ett verkställbart avgörande av ett besvärsorgan. Detta medför kostnader som i sista hand drivs in av ersättningstagaren.

Ett återkrav hos ersättningstagaren som genomförs genom att en grundlöst utbetald ersättning kvittas mot sådana ersättningar som senare betalas är för såväl försäkringssystemet som för ersättningstagare som indrivningsförfarande enklare och billigare än ett utsökningsförfarande. Lagen om olycksfallsförsäkring saknar dock ett allmänt stadgande om kvittning. Blott i 17 § 2 mom. förordningen angående verkställigheten av lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om yrkessjukdomar (850/48) förekommer ett lagrum, som möjliggör att en ersättning som utbetalts till för högt belopp kan återkrävas även så att den kvittas mot en ersättning som skall betalas senare. Sistnämnda stadgande saknar dock begränsningar i fråga om beloppets storlek och de förmåner som kan vara föremål för kvittning.

När det gäller utsökningssituationer stadgas i 63 § lagen om olycksfallsförsäkring att mentillägg, hjälplöshetstillägg, menersättning, ersättning för sjukvårdskostnader samt vissa andra

personliga ersättningar inte får utmätas. När det gäller beloppet som får utmätas tillämpas de minimiutkomst- och skyddsgränser som är bestämda i utsökningslagen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål

De mål som skall uppställas för besvärssystemet i olycksfallsförsäkringsärenden har samma innehåll som målen för övriga goda rättskyddssystem. Det skall vara möjligt att så snabbt som möjligt få ett riktigt beslut i ett ersättningsärende. Detta är viktigt med hänsyn såväl till allmän fördel som till den försäkrade. När det gäller olika system bör i tillämpliga delar kunna iaktas ett enhetligt förfarande då ärendena avgörs. Ett enhetligt förfarande är ägnat att minska oriktiga åtgärder och skapar för sin del förutsättningen för att ärenden med lika innehåll avgörs lika. Detta minskar också behovet att söka ändring. Det skall vara möjligt att så snabbt som möjligt få en försäkringsanstalts beslut prövat av en besvärinstans. De som söker ersättning bör känna till förutsättningarna för att beslut senare skall kunna ändras. Också besvärsproceduren bör vara så enkel och konsekvent som möjligt. Behandlingen av ett besvärärende får inte heller ta för lång tid i anspråk.

2.2. Extraordinärt ändringssökande

För att åstadkomma ett enhetligt extraordinärt ändringssökande och dessutom klargöra den rättsliga karaktären hos en försäkringsanstalts beslut föreslås det att försäkringsdomstolen skall behandla samtliga ärenden avseende extraordinärt ändringssökande när det gäller försäkringsanstalternas och olycksfallsnämndens beslut och dessutom dess egna utslag. Frågan om huruvida saken gäller rätten till ersättning på grund av kroppsskada, sjukdom eller dödsfall eller om den gäller en beviljad ersättnings storlek skall således inte längre ha någon betydelse. Högsta domstolen är även i fortsättningen högsta besvärinstans när det gäller ordinärt ändringssökande i ärenden som avser rätt till ersättning. Det skall alltså bli möjligt att söka ändring hos högsta domstolen

i sådana utslag av försäkringsdomstolen som gäller undanröjande av ett laga kraft vunnet beslut. För besvär skall dock krävas besvärstillstånd av högsta domstolen på samma sätt som när det gäller ordinarie besvär över försäkringsdomstolens utslag. Extraordinärt ändringssökande när det gäller högsta domstolens avgöranden skall alltså ske direkt hos högsta domstolen.

Försäkringsdomstolen kan för tillfället undanröja ett beslut som avser ersättningens storlek, om beslutet grundat sig på felaktig eller bristfällig utredning. I ärenden enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61), folkpensionslagen (347/56), sjukförsäkringslagen (364/63) och lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) kan försäkringsdomstolen undanröja ett laga kraft vunnet beslut också när det varit uppenbart lagstridigt. Högsta domstolen kan enligt 31 kap. rättegångsbalken efter klagan på grund av domvilla undanröja ett beslut, om det vid rättegången inträffat ett sådant fel som kan antas väsentligt ha inverkat på målets utgång. Felet kan t.ex. avse domstolens domförhet eller hörande av part. Högsta domstolen kan dessutom återbryta en laga kraft vunnit dom om det i förutsättningarna för beslutet eller i dess innehåll förekommit ett fel i sak.

De förutsättningar för undanröjande av ett beslut om olycksfallsersättning som är intagna i 53 d § lagen om olycksfallsförsäkring är inte tillräckliga i detta avseende. Laglighetsövervakningen förutsätter att det skall vara möjligt att ingripa mot ett laga kraft vunnet beslut också då det grundar sig på uppenbar oriktig tillämpning av lag eller om det inträffat ett väsentligt procedurfel vid behandlingen av ärendet. Därför föreslås att försäkringsdomstolen också skall kunna undanröja ett laga kraft vunnet beslut om det är uppenbart lagstridigt.

Enligt gällande stadganden skall en försäkringsanstalts eller olycksfallsnämndens beslut iaktas oberoende av fullföljd tills ärendet är avgjort genom beslut som vunnit laga kraft, om besvärinstansen inte förordnar annorlunda. För undvikande av onödiga återkravssituationer föreslås det att försäkringsanstaltens beslut alltid skall iaktas tills ärendet är avgjort genom ett beslut som vunnit laga kraft. Dessutom föreslås stadganden om att en försäkringsanstalts laga kraft vunna beslut också i ett ersättningsärende skall vara direkt verkställbart på samma sätt som en laga kraft vunnit dom i tvistemål. Detta leder till att en försäkrings-

anstalts beslut som avser beviljande och också återkrav av ersättning kan verkställas utan särskild dom på samma sätt som besvärinstansernas laga kraft vunna avgöranden.

2.3. Ny prövning av ärendet

Det föreslås att om en försäkringsanstalt får kännedom om ny utredning i ett ärende som har avgjorts genom ett laga kraft vunnet beslut, skall den vara skyldig att pröva ärendet på nytt. Prövningsskyldigheten gäller också situationer då försäkringsanstalten får kännedom om den nya utredningen från annat håll än av den ersättningsökande. På grundval av den nya utredningen kan försäkringsanstalten dock enbart ändra det tidigare avgörandet till den ersättningsökandes fördel. Om den nya utredningen inte ger anledning till detta skall försäkringsanstalten ge ett beslut om förkastande. Vilken besvärinstans som tidigare avgjort ärendet genom ett laga kraft vunnet beslut samt frågan om huruvida beslutet avser rätten till ersättning på grund av kroppsskada, sjukdom eller dödsfall eller om beslutet avser ersättningens storlek saknar i fortsättningen betydelse.

Kravet på en ny prövning av ärendet kan framställas också direkt till olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen. Dessa instansers har dock som uppgift att som besvärinstanser pröva dylika krav först i samband med besvär över försäkringsanstaltens beslut. Försäkringsanstalten skall alltså först ta ställning till den nya utredningen och till yrkandena. Olycksfallsnämnden eller försäkringsdomstolen kan dock vid behandlingen av ett besvärärende som gäller ny prövning finna att ärendet på grundval av den nya utredningen bör avgöras till ändringssökandes fördel också i fråga om en tidigare tidsperiod än vad försäkringsanstalten i sitt överklagade beslut tagit ställning till. Utan ett stadgande som tillåter ett sådant avgörande skulle tidigare laga kraft vunna avgöranden utgöra hinder. Ändringssökanden vore i en sådan situation tvungen att be om ett nytt beslut av försäkringsanstalten.

En motsvarande situation kan uppstå också då en ändringssökande i ett besvär som avser en temporär olycksfallspension yrkar på högre pension också för en sådan period i fråga om vilken saken redan har avgjorts genom ett tidigare beslut som har vunnit laga kraft. För

undvikande av onödiga dröjsmål är det i dessa situationer nödvändigt att besvärinstansen vid behandlingen av besvären skall ha möjlighet att avgöra ärendet på nytt till den ersättningssökandes fördel också när det gäller den tidigare perioden. Därför föreslås stadganden som också medger olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen rätt att pröva en sak på nytt vid behandlingen av ett besvärshandling.

Det föreslagna stadgandet syftar till att processuellt klargöra förutsättningarna för en ny behandling av ärendet samt att förbättra möjligheterna till en rättelse av det felaktiga beslutet till de ersättningssökandes förmån. Förfarandet äventyrar inte ersättningssökandens rättsskydd, eftersom det tidigare avgörandet inte kan ändras till hans nackdel.

2.4. Försäkringsanstaltens självrättelse med anledning av ändringssökande

För de fall då det i samband med fullföljd kommer fram sådan ny utredning som leder till att också försäkringsanstalten skulle vara färdig att bifalla de krav som framställts i besvären föreslås det att besvärshandling ändras så att besvären styrs till besvärinstansen via försäkringsanstalten i fråga. Försäkringsanstalten kan då direkt ta ställning till den utredning som presenterats i samband med besvären och vid behov ge ett nytt beslut som motsvarar den ändringssökandes yrkanden. Besvären behöver då inte längre sändas till besvärinstansen utan förfaller med den påföljd att det överklagade beslutet undanröjs. Avsikten är att förfarandet också skall tillämpas på besvär över olycksfallsnämndens beslut. På grund av förfarandet med besvärstillstånd till högsta domstolen skall systemet inte tillämpas vid besvär över försäkringsdomstolens avgörande.

En part skall ha rätt att söka ändring också i det nya beslut som försäkringsanstalten ger. Besvärmöjligheten behövs eftersom det nya beslutet kan gå emot en annan ändringssökandes eller annan parts fördel. Någon gång kan det också vara tolkning underkastat om ändringssökandens samtliga yrkanden bifallits.

Om försäkringsanstalten inte helt kan bifalla samtliga yrkanden i besvären bör den sända besvären till besvärinstansen för avgörande inom 30 dagar från besvärstidens utgång. En avvikelse från den utsatta tiden är dock möjlig

på grund av sådan tilläggsutredning som föranleds av besvären. Besvären skall dock alltid sändas till besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

Om försäkringsanstalten dock anser att den endast delvis kan bifalla de krav som framställts i besvären kan den dock, medan ärendet är anhängigt, fatta ett interimistiskt beslut om utbetalning av den yrkade ersättningen till den del anstalten anser detta grundat. Ett sådant beslut skall inte kunna överklagas, eftersom besvärinstansen slutligt avgör ärendet. Försäkringsanstalten skall alltid meddela besvärinstansen det om det interimistiska beslutet. I praktiken ger försäkringsanstalterna redan nu liknande förhandsbeslut. Via det interimistiska beslutet får också ändringssökanden kännedom om försäkringsanstaltens ändrade ståndpunkt.

Den föreslagna ändringen syftar inte till att upphäva den rätt försäkringsanstalterna för tillfället har att besvara sig över olycksfallsnämndens beslut och försäkringsdomstolens utslag.

I grundbesvärshandlingarna gäller det frågan om försäkringsanstaltens debitering är riktig. Grundbesvärshandlingens andel av antalet besvär i olycksfallsförsäkringsärenden är liten. Debiteringen gäller normalt försäkringspremien. Besvären avser i dessa fall inte försäkringsanstaltens beslut, eftersom debiteringen inte föregås av ett beslut. Också tiden för anhängiggörande avviker från den normala besvärstiden. Grundbesvär skall anföras inom två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. Det föreslagna förfarandet är därför inte tillämpligt på grundbesvärshandlingarna. Såsom enligt nu gällande system skall dessa inlämnas direkt till besvärshandling.

Förfarandet skall inte heller tillämpas på ärenden i anslutning till debiteringen av arbetsgivares och arbetstagares arbetslöshetsförsäkringspremie. I dessa ärenden tillämpas besvärshandling enligt lagen om olycksfallsförsäkring. I dessa ärenden skall besvären inlämnas direkt till besvärshandling.

Det föreslagna förfarandet är nödvändigt, eftersom en försäkringsanstalt för tillfället inte kan ändra sitt överklagade beslut ens till förmån för ändringssökanden. En sådan ändring skulle dock ske snabbaste och enklaste i försäkringsanstalten. Då det är fråga om att bevilja socialförsäkringsförmåner i ärenden där de medicinska bedömningsgrunderna kan ändras finns det inte heller skäl att ställa hinder

för att försäkringsanstalterna skall kunna ändra beslut till den ersättningssökandes förmån, om en ny utredning förutsätter detta.

Det föreslagna förfarandet syftar till att öka försäkringsanstalternas ansvar vid skötseln av olycksfallsförsäkringssystemet och när det gäller att skapa en enhetlig praxis. Förfarandet minskar antalet ärenden i fullföljdsorganen i de fall då försäkringsanstalten är beredd att bifalla ändringssökandens yrkanden. Behandlingen av besvär blir dessutom samtidigt snabbare, eftersom det blir onödigt att begära ett särskilt bemötande av försäkringsanstalten.

2.5. Behandling av ärendet i försäkringsanstalten

De stadganden som gäller behandlingen av olycksfallsförsäkringsärenden föreslås bli kompletterade. Fastän lagstadgad olycksfallsförsäkringsverksamhet anses som ett slags offentlig myndighetsutövning avviker verksamheten i vissa delar från förvaltningsförfarandet. En försäkringsanstalt kan inte direkt jämföras med en myndighet, fastän försäkringsanstalten vid behandlingen av ärenden i anslutning till lagen om olycksfallsförsäkring är underkastad laglighetsövervakning. En försäkringsanstalts tjänstemän är inte på samma sätt underkastade tjänsteplikt och tjänsteansvar som en myndighet. De har inte heller sådana befogenheter i anslutning till tjänsteställningen som egentliga tjänstemän. Alla stadganden om förvaltningsförfarande är därför inte direkt tillämpliga på behandlingen av olycksfallsärenden i privaträttsliga försäkringsanstalter. Också de behandlade ärendenas speciella karaktär och stora antal ställer begränsningar för tillämpningen av vissa principer som gäller inom förvaltningsförfarandet. Vissa stadganden rörande förvaltningsförfarandet är också onödiga inom olycksfallsförsäkringen.

Fastän försäkringsanstalterna vid behandlingen av ett ärende redan nu i hög grad tillämpar flera principer från förvaltningsförfarandet är det dock skäl att ta in särskilda stadganden om detta i lagen om olycksfallsförsäkring. I förfarandet skall det iakttas sådana principer i lagen om förvaltningsförfarande (598/82) som anges särskilt, till den del de lämpar sig för olycksfallsförsäkringssystemet. Dessutom är ett specialstadgande som avviker

från principerna i lagen om förvaltningsförfarande nödvändigt.

Rådgivnings- och serviceprincipen

Parternas möjligheter till en jämbördig övervakning av skötseln av sina olycksfallsförsäkringsärenden och av sina rättigheter skall förbättras. Detta skall ske genom att rådgivnings- och serviceprincipen utvidgas att gälla behandlingen av ärenden i försäkringsanstalt. En allmän skyldigheter till rådgivning och service uppställs för försäkringsanstalten samt en skyldighet att bereda tillfälle att komplettera och avhjälpa brister i utredning.

Minderårigas rätt att föra talan

I 42 § lagen om olycksfallsförsäkring stadgas om skötseln av ersättningsfrågor när det gäller sådana personer som på grund av ålder, sjukdom eller av annan orsak inte själv kan sköta sina angelägenheter och som saknar förmyndare. Frågan om rätten att föra en omyndigs talan och förmyndares rätt att föra talan är i olycksfallsärenden avgjord närmast på civilprocessuella grunder. Enligt förmynderskapslagen avses med omyndig en person som inte har fyllt 18 år (minderårig) eller en person som fyllt 18 år som genom domstols avgörande förklarats omyndig. När det gäller minderåriga förs talan av förmyndaren. Den omyndiga för dock själv sin talan i frågor som rör sådant han förvärvat genom sitt eget arbete, avkastningen av sådan egendom och vad som kommit i stället för egendomen. Stadgandena i 16 § lagen om förvaltningsförfarande om talan för omyndig motsvarar till sitt syftemål dessa civilprocessuella principer. Därför föreslås att i fråga om förande av omyndigas talan vid behandlingen i försäkringsanstalter skall iakttas principerna i 16 § lagen om förvaltningsförfarande.

Hörande av part

Lagen om olycksfallsförsäkring saknar ett allmänt stadgande som förpliktar försäkringsanstalt att självant höra en part i anslutning till behandlingen av ett olycksfallsärende. En-

ligt 13 § 2 mom. förordningen angående verkställigheten av lagen om olycksfallsförsäkring och lagen om yrkessjukdomar har den ersättningsberättigade och arbetsgivaren rätt att på försäkringsanstaltens huvudkontor om han så önskar ta del av de handlingar på vilka beslutet grundar sig. Stadgandet förpliktar dock inte försäkringsanstalten att höra parten och det är egentligen fråga om partsoffentlighet och inte om hörande. Arbetsgivaren är också skyldig att avge en skadeanmälan om ett olycksfall i arbetet, och arbetsgivaren har då möjlighet att bli hörd. Däremot hörs den skadade i allmänhet inte i detta sammanhang. När det gäller yrkessjukdomsärenden hörs oftast arbetstagar- en särskilt av försäkringsanstalten för att sambandet mellan arbetet och sjukdomen skall redas ut.

Ersättning för knappt 200 000 olycksfall och yrkessjukdomar betalas årligen. I en betydande del av dessa ärenden fattas årligen flera avgöranden om ersättning. I de flesta fall är det intresse det är fråga om så litet att hörande av part innan beslutet fattas därför inte kan anses vara nödvändigt, när det dessutom beaktas att en obegränsad skyldighet att höra den som saken gäller medför fördröjningar i betalningen av ersättningar och ökar behandlingskostnaderna.

Behovet av en obegränsad skyldighet att höra minskas ytterligare av att systemet omfattar ett effektivt och för den ändringssökande avgiftsfritt besvärssystem och av de föreslagna möjligheterna till självrättelse som innebär att försäkringsanstalten redan i besvärsskedet snabbt kan rätta sitt oriktiga beslut. Därför föreslås att skyldigheten att höra endast skall omfatta de fall då det med hänsyn till en parts fördel finns ett uppenbart behov av detta. Skyldigheten att höra part skall alltså i allmänhet gälla fall då ersättningen till någon del inte beviljas eller då den utredning som erhållits är motstridig.

Jävsstadganden

Lagen om olycksfallsförsäkring saknar helt sådana stadganden om jäv som syftar till att garantera parterna en jämlik behandling i försäkringsanstalten. Därför föreslås att försäkringsanstalterna vid behandlingen av ärendena i tillämpliga delar skall iaktta de principer

som framgår av jävsstadgandena i 10 och 11 § lagen om förvaltningsförfarande.

Ett uttryckligt undantag görs dock i fråga om 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande. I lagrummen i fråga stadgas om jäv för en sådan person som står i anställningsförhållande eller uppdragsförhållande till en part eller till den för vilken avgörandet i ärendet kan väntas medföra nytta eller som utnyttjar en ledande makt i ett organ i en sammanslutning som är part. Jävet skall inte gälla en tjänsteman vid försäkringsanstalten när han behandlar ett ärende som avser försäkringsanstalten i fråga i egenskap av arbetsgivare. Detta möjliggör behandlingen av olycksfallsförsäkringsärenden som avser försäkringsanstaltens egna i försäkringsanstalten försäkrade personal.

Innehållet i och motivering av till beslut

Motiveringen till ett beslut är en del av en parts rättsskydd. Ett beslut i ett olycksfallsärende syftar till att förmedla till parten tillräcklig kunskap om hur och på vilka grunder försäkringsanstalten avgjort hans ärende. Av beslutet skall därför klart framgå vad parten är berättigad eller förpliktad till eller hur ärendet i övrigt är avgjort.

Beslutet skall också tillräckligt individualisera vilka yrkanden beslutet avser. För att parterna skall vara i stånd att bedöma om avgörandet är riktigt skall i beslutet också anges grunderna för beslutet. Motiveringen avser det faktamaterial som ligger till grund för avgörandet och dessutom de tillämpade stadgandena. Motiveringen är i allmänhet viktig om beslutet avviker från de framställda yrkandena eller om ett yrkande förkastas i något avseende. Motiveringsskyldigheten tvingar beslutsfattaren att grundligt överväga avgörandet och skaffa tillräcklig utredning innan beslutet ges.

De stadganden som gäller innehållet i beslut är bristfälliga i lagen om olycksfallsförsäkring, fastän motiveringsskyldigheten kan härledas t.ex. ur allmänna rättsprinciper. Försäkringsanstalternas beslut har varit bristfälliga i synnerhet i fråga om faktamotiveringen. Kraven på individualisering har inte heller i alla situationer uppfyllts. Förkastade vårdnadskostnadsersättningar specificeras t.ex. inte alltid

tillräckligt och angående betalda kostnader ges ofta inte alls något beslut. Detta kan i vissa situationer medföra svårigheter för såväl parten som besvärinstansen.

För att råda bot på dessa brister föreslås att de principer om innehållet i beslut och motivering av beslut som framgår av 23 och 24 §§ lagen förvaltningsförfarande i tillämpliga delar skall iakttas. När det gäller medicinska motiveringar skall dock beaktas att beslutet också måste delges arbetsgivaren, om det berör dennes omedelbara fördel.

Rättande av fel

Lagen om olycksfallsförsäkring saknar stadganden som avser rättande av sak-, skriv- eller räknefel i en försäkringsanstalts beslut. Ett fel har, beroende på dess betydelse, i praktiken rättats genom att det med stöd av 53 e § 1 mom. givits ett nytt beslut som kan överklagas. Ett sådant beslut har inte kunnat ges medan besvär i saken har varit anhängiga. Ett rättande av ett fel till en parts nackdel är inte ens med parternas samtycke möjligt utan återbrytande av beslutet.

När rättelsen kan ske utan att en parts rättskydd ävendyras, är det redan av procedurekonomiska skäl nödvändigt att fel kan rättas så enkelt och fort som möjligt. Om förutsättningen för rättelse av en försäkringsanstalts beslut och förfarandet för detta skall stadgas i en egen paragraf. Den skall i huvudsak iakttas de principer om rättande av fel som framgår av 26—28 §§ lagen om förvaltningsförfarande.

Förutsättningen skall vara att beslutet grundar sig på en klart felaktig eller bristfällig utredning eller på en uppenbart felaktig tillämpning av lag. Rättande av sakfel kan ske enbart med samtycke av parterna. Rättande av sakfel kan avse enbart felaktigheter som är ostridiga och lätt kan observeras. Med beaktande av olycksfallsersättningens karaktär av socialförsäkring bör rättelse av fel dessutom begränsas till enbart sådana fall då den felaktiga ersättningen har betalats endast under en kort tid. I övriga fall skall felet rättas genom återbrytning.

Ett uppenbart skriv- eller räknefel i ett beslut skall rättas av försäkringsanstalten, om detta inte leder till ett oskäligt resultat för parten.

2.6. Återkrav av grundlöst utbetald ersättning

I Finlands rättsordning har allmänt omfattats en princip om att en grundlös förmån skall återbetalas. Det är skäl att tillämpa denna princip också i olycksfallsförsäkringssystemet, som syftar till ersättning av en faktisk skada. De grundlöst utbetalda ersättningarna påverkar också olycksfallsförsäkringspremiernas storlek. Socialförsäkringsmässiga aspekter talar dock å andra sidan för en möjlighet att avstå från återkrav av grundlösa ersättningar, när det med hänsyn till omständigheterna är skäligt eller med beaktande av kostnaderna för återkraven är förnuftigt att avstå från återkraven. Det finns dock inte orsak att skydda en svikligt utverkad ersättning.

Därför föreslås att en grundlöst utbetald ersättning i regel skall återkrävas. Det skall dock vara möjligt att avstå från återkraven antingen helt eller delvis, om det är skäligt och det inte kan anses att ersättningen utbetalats grundlöst på grund av den ersättningssökandes eller dennes företrädares svikliga förfarande. Om beloppet av den grundlöst utbetalda ersättningen dock är litet skall det t.o.m. i svikliga fall alltid vara möjligt att avstå från återkrav. Då möjligheten att avstå från återkrav övervägs bör dock alltid speciell uppmärksamhet fästas vid ersättningstagarens ekonomiska ställning och vid att försäkringsanstaltens skyldighet i första hand är att se till att det finns en tillräcklig utredning över förutsättningarna för ersättning.

I lagen föreslås bli intaget också ett särskilt stadgande om återkrav av en grundlös ersättning genom kvittning. Eftersom en kvittning mot en kommande ersättning är en form av återkrav utvidgas de begränsningar i fråga om utmätning som regleras i 63 § 1 mom. att gälla också kvittning. Kvittning kan alltså rikta sig enbart mot andra ersättningar än de som enligt sagda paragraf inte kan mätas ut.

Dessutom föreslås att det inte skall vara möjligt att från varje post av utbetald dagpenning, olycksfallspension eller familjepension utan ersättningstagarens samtycke dra av en högre andel än en sjättedel av den andel av ersättningen som återstår då förskottsinnehållning verkställts med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt innehållits med stöd av lagen om beskattningen av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78) uppburits.

2.7. De uppgifter internationella avtal medför för försäkringsanstalterna

I de avtal om social trygghet som Finland har slutit ingår i allmänhet också bestämmelser om olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring. Enligt avtalen försäkras arbetstagaren enligt lagstiftningen i den avtalsstat där arbetet utförs. Undantag utgörs av utsända arbetstagare och vissa andra grupper arbetstagare, som kan försäkras i utsändarlandet. I avtalen ingår också bestämmelser om ersättning av sjukvårdersättningar och andra naturaförmåner enligt lagstiftningen i det land där personen vistas eller dit han flyttat efter det att rätten till ersättning uppkommit enligt lagstiftningen i en annan avtalsstat.

I Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, nedan förordningen om systemen för social trygghet, vilken förordning är intagen i bilaga VI i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) ingår motsvarande bestämmelser som i avtalen om socialskydd när det gäller försäkring mot olycksfall i arbete och yrkessjukdomar. När en person bor eller vistas på ett område av en sådan stat som inte är ansvarig för försäkring eller ersättning, betalas enligt stadgandena ersättning för sjukvården och de övriga naturaförmånerna av en försäkringsanstalt på personens vistelse- eller boningsort enligt lagstiftningen på orten i fråga som om personen hade varit försäkrad vid den försäkringsanstalten.

På grundval av nämnda avtal är det möjligt att personer som bor eller vistas i Finland har rätt att enligt lagen om olycksfallsförsäkring få ersättning för sjukvård i situationer där det inte går att anvisa en behörig försäkringsanstalt i Finland. Ersättningar på basis av nu gällande avtal har betalats i mycket liten skala. Ersättningarna har betalats mot räkning och den försäkrade har inte haft möjlighet att få ett beslut som går att överklaga. EES-avtalet kommer att leda till en ökning av sådan ersättningsverksamhet.

En följd av att EES-avtalet har trätt i kraft är att de bilaterala avtalen om social trygghet mister sin betydelse till den del förordningen om systemen för social trygghet omfattar de ärenden eller personer som definieras i avtalen. Detta innebär att förpliktelserna i fråga om

olycksfallsförsäkring regleras av nämnda förordning och av förordningen om förfarandet vid verkställighet av förordningen om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EEG) nr 574/72. I bilagorna till ovan nämnda förordningar har Finland meddelat att det i landet finns en av Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund utsedd försäkringsanstalt för dem som bor och vistas i Finland. Detsamma gäller vissa bilaterala avtal om social trygghet som Finland har slutit med stater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. De förpliktelser avtalen uppställer ansluter sig närmast till förvaltningskontakter och samarbete och å andra sidan till sådan sedvanlig ersättningsverksamhet som lämpar sig för en försäkringsanstalt.

Enligt gällande 30 a § lagen om olycksfallsförsäkring sköter Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund som ett gemensamt organ ärenden som är gemensamma för försäkringsanstalterna. De förpliktelser internationella avtal medför för det finländska systemet omfattas i många avseenden av förbundets verksamhet. För tillfället är det dock ändamålsenligt att skötseln av den egentliga ersättningsverksamheten sker inom ramen för försäkringsanstaltens normala försäkringsverksamhet. Därför föreslås det att Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund som gemensamt organ i Finland skall kunna utse en försäkringsanstalt med rätt att bevilja olycksfallsförsäkringar till att sköta den ersättningsverksamhet internationella avtal förutsätter. På detta sätt är det möjligt att trygga en enhetlig ersättningsverksamhet och också att genom föra de principer om en jämlik behandling som EES-avtalet uppställer. Också med tanke på nya internationella avtal om social trygghet är detta ändamålsenligt.

3. Propositionens verkningar

De föreslagna ändringarna avses göra rättelsen av ett felaktigt beslut till den ändringssökandes fördel snabbare och med uppskattningsvis fem procent minska antalet besvär som behandlas i olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen. I de ärenden där försäkringsanstalten i sitt bemötanden meddelar att den bifaller ändringssökandes yrkanden är besvärinstansens arbetsbörda något mindre än

i andra besvärshandlingarna. På grund av det självrättelseförfarande som tillämpas med anledning av besvär kommer besvärinstansernas arbetsbörda inte att minska helt i proportion till antalet besvär. Också de övriga ändringarna som gäller besvärssystemet och behandlingen av ärenden minskar i någon mån besvärinstansernas arbetsbörda.

Behandlingen av ett ärende i olycksfallsnämnden kostar i genomsnitt ca 1 400 mark och i försäkringsdomstolen ca 1 600 mark. År 1991 anhängiggjordes ca 5 000 ärenden och följande år ca 5 300 vid olycksfallsnämnden. Motsvarande siffror var för försäkringsdomstolens del 1991 ca 1 400 och följande år ca 1 300 ärenden. Följden av förändringarna är att besvärshandlingarna enligt lagen om olycksfallsförsäkringslagen i olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen minskar med uppskattningsvis 5 procent. De föreslagna ändringarna innebär alltså att kostnaderna för behandlingen i besvärinstanserna minskar med uppskattningsvis 0,5 miljoner mark.

4. Beredningen av propositionen

Flera kommittéer och kommissioner som utrett rättsskyddet inom socialförsäkringssystemet har föreslagit att försäkringsanstaltens möjligheter till självrättelse skall ökas och att de centrala principerna i förvaltningsförfarandet skall iaktas vid försäkringsanstaltens behandling av ärenden. Kommittén för ändringssökande i pensionsskyddsärenden (kommittébetänkande 1989:14) föreslog en styrning av besvärerna till en pensionanstalt som då i första hand själv kan rätta det beslut som överklagats. Kommittén föreslog också att principerna i lagen om förvaltningsförfarande skall omfattas också av de privata branschernas arbetspensionssystem.

Kommittén för rättsskydd inom social- och hälsovårdsförvaltningen (kommittébetänkande 1979:59) ansåg att det förvaltningsförfarande

som berör den enskilde medborgaren inte skall få vara beroende av i vilken ordning anstalten grundats eller av dess förvaltningsform. Kommittén föreslog också att stadganden om försäkringsanstaltens självrättelse skall intas i lagarna om socialförsäkring.

Kommissionen för frågor om invaliditetsbedömning (kommittébetänkande 1982:2) föreslog att försäkringsanstaltens befogenhet att rätta sitt eget beslut skall ökas. Också kommittén för förvaltningsrättsskipning (kommittébetänkande 1985:48) föreslog en utvidgad möjlighet till självrättelse.

Social- och hälsovårdsministeriet sammansällde 1990 ett utkast till regeringsproposition för revidering av besvärssystemet inom olycksfallsförsäkringen som granskades av lagutskottet. I lagutskottets utlåtande ansågs det inte motiverat att högsta domstolen skall ges rätt att återbryta en försäkringsanstalts beslut. Också i justitieministeriets utlåtande ansågs att de föreslagna ändringarna skall utredas vidare. Ärendet har därefter beretts på nytt som tjänsteuppdrag.

I beredningen av den proposition som nu avläts har deltagit representanter för försäkringsdomstolen, olycksfallsnämnden, Industrins och Arbetsgivarnas centralförbund, Finlands Fackförbunds Centralorganisation samt Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund. Vid beredningen har också hörts högsta domstolen och justitieministeriet.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringen har samtidigt som denna proposition till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lagstiftning om revidering av fullföljdsstadgandena i arbetspensions- och folkpensionslagstiftningen (RP /1994 rd). I denna föreslås ett självrättelsesystem med motsvarande innehåll i lagarna om arbetspension och folkpensionslagen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

27 §. Paragrafen upphävs. I 27 § stadgas om förverkande av rätten till ersättning och om skyldighet att betala skadestånd åt försäkringsanstalt på grund av svikligt förfarande. Stadgandet avser den som är berättigad till ersättning och är till en del också knutet till ersättningsbeslutets bindande verkan. Stadgandet har förorsakat tolkningsproblem, och har därför inte tillämpats nästan alls i praktiken. Eftersom i 56 § ingår straffbestämmelser som avser underlåtenhet att lämna uppgifter och det å andra sidan föreslås en revidering av stadgandena om återkrav av grundlöst utbetald ersättning kan paragrafen inte längre anses nödvändigt.

30 a §. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. I detta stadgas om rätt för försäkringsanstaltens gemensamma organ att utse någon försäkringsinrättning som avses i lagen om olycksfallsförsäkring att sköta de uppgifter avtal mellan Finland och främmande stat medför.

41 a §. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. I detta intas de nya stadgandena om behandlingen i försäkringsanstalt. I momentet uppräknas de stadganden i lagen om förvaltningsförfarande vars principer försäkringsanstalterna i tillämpliga delar skall iaktta vid behandlingen av olycksfallsärenden. I stadgandet hänvisas till 4, 6, 9—11, 16, 21, 23 och 24 §§ lagen om förvaltningsförfarande. I momentet stadgas särskilt om hörande av part, eftersom hörande enligt lagrummet avviker från hörande enligt lagen om förvaltningsförfarande.

Med hänsyn till parts fördel är hörande i allmänhet nödvändigt då skaffad utredning åtminstone i något avseende skulle leda till att ersättning förvägras. Skyldigheten att höra avser närmast sådan utredning som parten själv inte har rätt att få direkt av den som lämnar utredningen. Skyldigheten att höra kan t.ex. gälla ett sakkunnigutlåtande i anslutning till ett ersättningsfall som försäkringsanstalten begärt av en utomstående läkare. Också i sådana fall är ett hörande motiverat enbart om utlåtandet står i konflikt med övrig utredning och skulle leda till att ersättningen förvägras. Den skadade behöver i allmänhet inte särskilt höras när det gäller utlåtanden av den vårdande läkaren eller sådana utredningar om inkomster som

försäkringsanstalten skaffat själv, eftersom den skadade har möjlighet att själv få uppgifterna direkt av uppgiftslämnaren. Om utredningarna dock är klart motstridiga är ett hörande normalt nödvändigt.

Hörande bör dessutom i allmänhet anses nödvändigt bl.a. då det är fråga om återkrav av grundlöst utbetald ersättning, en nedsättning enligt 4 a eller 5 § lagen om olycksfallsförsäkring, betalning av ersättningen till någon annan än den skadade själv, t.ex. till socialnämnden, eller om rättande av fel i beslutet. Hörande är nödvändigt också när av arbetsgivaren uppbärs sådan förhöjd försäkringspremie och ersättning som avses i 11, 36 och 37 §§ lagen om olycksfallsförsäkring samt då försäkringsanstalt avbryter utbetalningen av ersättning för att den ersättningssökande inte lämnat behövlig utredning.

Hörande av part innebär att försäkringsanstalten innan de fattar sitt beslut bereder parten möjlighet att ta ställning till de omständigheter som inverkar på avgörandet av ärendet. Skyldigheten att höra blir i allmänhet uppfylld genom att försäkringsanstalten informerar sig om partens åsikt när det gäller de omständigheter som avgörandet i väsentlig grad grundar sig på. Dyliga omständigheter är t.ex. uppgifter om omständigheterna vid olyckstillfället eller, i fråga om yrkessjukdomar, om arbetsförhållandena. Vid behov skall en part särskilt beredas tillfälle att före beslutet bekanta sig med de utredningar beslutet grundar sig på. När det gäller arbetsgivaren uppfylls skyldigheten att höra i allmänhet genom att denne fyller i och tillställer försäkringsanstalten en anmälan om olycksfallet. Det kan dock även i senare skeden av behandlingen av ersättningsärendet vara nödvändigt att höra arbetsgivaren t.ex. i frågor som gäller omplacering.

Rådgivnings- och serviceprincipen blir tillämplig genom en hänvisning till av 4 och 9 §§ lagen om förvaltningsförfarande. Den först nämnda avser försäkringsanstaltens rådgivningsskyldighet och den senare avlägsnande av brist i handling. Rådgivningen omfattar bl.a. information om parts skyldigheter i de olika skedena av ärendets behandling och om hurdan utredning det skall lämnas in. Rådgivningsskyldigheten kompletterar den utredningsskyldighet som 41 a § lagen om olycksfallsförsäkring redan nu uppställer för försäkringsanstalterna.

Stadgandena i 6 § lagen om förvaltningsförfarande gäller anlitande av ombud och biträde. Detta skall i huvudsak vara tillåtet i olycksfallsärenden. I 10 och 11 §§ lagen om förvaltningsförfarande stadgas om jäv och dess verkningar. Momentet innehåller till denna del ett undantagsstadgande som avser sådana ersättningsärenden där försäkringsanstalten är arbetsgivare.

I 16 § lagen om förvaltningsförfarande stadgas om förande av talan för omyndig. Enligt lagrummet förs den omyndiges talan av hans förmyndare. En omyndig har rätt att ensam föra sin talan i ärende som gäller egendom han genom eget arbete förvärvat som omyndig, avkastning av sådan egendom eller egendom som kommit i stället för sådan egendom. Förmyndaren skall i sådana fall också höras vid behov. Enligt 5 § 1 mom. lagen om arbetsavtal (320/70) får en minderårig som fyllt 15 år såsom arbetstagare själv ingå samt uppsäga och häva arbetsavtal. En sådan arbetstagare skall alltså i allmänhet ha rätt att ensam föra talan då en försäkringsanstalt behandlar ett ersättningsärende som hänför sig till hans olycksfall i arbetet.

I 21 § lagen om förvaltningsförfarande stadgas om föreläggande av skäligen frister för part för att avhjälpa brist i handling, avge förklaring eller framlägga utredning.

I 23 § och 24 §§ lagen om förvaltningsförfarande stadgas om innehållet i och motivering av en försäkringsanstalts beslut. Av beslutet skall tydligt framgå vad en part är berättigad eller förpliktad till eller hur ärendet annars har avgjorts. Beslutet skall också tillräckligt individualisera vilka krav beslutet gäller. Detta är speciellt viktigt bl.a. om det under olika skeden av ärendets behandling framställts ett flertal olika krav på kostnadsersättningar. Av beslutet skall också framgå de huvudsakliga fakta samt de stadganden som det grundar sig på, och de skall framgå på ett sådant sätt att en part på grundval av dessa uppgifter skall kunna bedöma behovet av fullföljd. En god motivering av beslutet motverkar också onödigt ändringsökande.

53 §. Paragrafens 4 mom. upphävs och stadgandena om beslutets verkställbarhet överförs till 53 a § som ett nytt 5 mom.

53 a §. Ordalydelsen i 1 och 3 mom. har ändrats så att rätten att söka ändring i en försäkringsanstalts beslut och betalningsåtgärd har anknytits till ställningen som part. Parts-

ställning förutsätter omedelbart rättsligt intresse i ärendet. Förutom den skadade kan också ofta arbetsgivaren vara i partsställning. I ett ersättningsärende är arbetsgivarens partsställning vanligtvis knuten till arbetsgivarens rätt att få en ersättning för förlorad förtjänst motsvarande den lön som betalats åt arbetstagen för sjukdomstiden på grund av olycksfallet eller till skyldigheten att betala ersättning på grund av försäkringens självriskandel. I grundbesvärärenden är arbetsgivarens partsställning oftast knuten till olycksfallsförsäkringspremierna och debiteringen av denna.

Stadgandena i 2 och 4 mom. ändras inte. Försäkringsanstaltens besvärsmålsrätt i egenskap av den som sköter systemet ändras inte när det gäller sökande av ändring i olycksfallsnämndens beslut och försäkringsdomstolens utslag. Till 1 mom. har dessutom överförts den bestämmelse som nu är intagen i 53 d § 1 mom. och som anger att försäkringsanstaltens beslut skall iakttas så länge besvärärendet är anhängigt. Försäkringsanstaltens beslut iakttas tills besvärärendet är avgjort genom laga kraft vunnit beslut eller utslag.

Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. Till detta har från 53 § 4 mom. överförts bestämmelserna om beslutets verkställbarhet. Också en försäkringsanstalts laga kraft vunnit beslut skall kunna vara verkställbar på samma sätt som en laga kraft vunnit dom i ett tvistemål.

53 b §. Paragrafens 2 mom. upphävs, eftersom 6 §, som det hänvisats till i momentet, har upphävts i samband med revideringen av olycksfallsförsäkringens familjepensionsstadganden genom en lag (948/92) som trädde i kraft den 1 januari 1993. Ena arbetstagens föräldrar, adoptiv-, far- eller morföräldrar eller syskon har inte längre rätt till familjepension efter arbetstagen på grund av dennes död som inträffat sedan lagen har trätt i kraft. I försäkringsdomstolens utslag i familjepensionsärenden skall ändring således få sökas på det sätt som stadgas i 1 mom. Besvärsmålsrätten gäller enligt detta bl.a. utslag som behandlar frågan om ett dödsfall berättigar till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Det är alltså möjligt att söka ändring i försäkringsdomstolens utslag om familjepension också i de fall där det i beslutet tas ställning till om familjepensionsökanden står i ett sådant släktskapsförhållande eller i övrigt är i den ställningen att han enligt 23 a—23 c §§ har rätt till familjepension på grund av dödsfall förorsakat av olycks-

fall eller yrkessjukdom. Ikraftträdandestadgandet innehåller ett undantag enligt vilket försäkringsdomstolens utslag, trots att 53 b § 2 mom. föreslås bli upphävt, även i fortsättningen är slutligt i ärenden enligt sagda lagrum, om utslaget ges sedan den föreslagna lagen har trätt i kraft.

53 c §. I 1—3 mom. stadgas om styrning av besvär via försäkringsanstalten och om självrättelse till den ändringssökandes fördel på grund av besvären. En part som är missnöjd med beslutet skall inom den besvärstid som är bestämd i 53 a § inlämna besvären till den försäkringsanstalt som givit beslutet eller om det är fråga om olycksfallsnämndens beslut till den försäkringsanstalt vars beslut olycksfallsnämndens beslut gäller. Självrättsförfarandet gäller alltså inte försäkringsanstalten då den söker ändring i olycksfallsnämndens beslut. I de fallen sänder försäkringsanstalten sina besvär direkt till försäkringsdomstolen.

Om försäkringsanstalten på grund av ny utredning som presenteras i samband med besvären bifaller yrkandena i besvären till alla delar skall den ge ett nytt beslut i ärendet. Besvären förfaller då och i stället för det överklagade beslutet ges ett nytt beslut som kan överklagas. Till den del det överklagade beslutet samtidigt avser annat än det som besvären omfattade, blir det överklagade beslutet i kraft till denna del och vinner laga kraft under förutsättning att beslutet inte heller senare under besvärstidens gång överklagas till denna del.

I 2 mom. stadgas om förfarandet då försäkringsanstalten inte bifaller samtliga yrkanden i besvären. Försäkringsanstalten skall då för avgörande till besvärsinstansen sända besvärsskriften och sitt eget utlåtande inom 30 dagar från det besvärstiden gick ut.

Försäkringsanstalten skall överföra besvären till besvärsinstansen för avgörande också då ett nytt beslut som motsvarar den ändringssökandes yrkanden skulle ändra avgörandet till en annan ändringssökandes eller parts nackdel. Sådana intressekonflikter är i praktiken sällsynta. Också då de framställda kraven till någon del ger rum tolkning skall besvären överföras till besvärsorganet.

Om besvären kommit till försäkringsanstalten efter besvärstidens utgång skall det överföras till besvärsorganet, om försäkringsanstalten inte anser att den kan bifalla alla yrkanden. Besvären skall överföras till besvärsorganet om

det innehåller något annat processuellt fel. Besvären anses vara inlämnade inom stadgad tid också då det direkt kommit till besvärsorganet inom sagda tid. Ett sådant besvär skall först överföras till försäkringsanstalten för behandling.

Om försäkringsanstalten kan bifalla blott en del av den ändringssökandes yrkanden, kan den ge ett interimistiskt beslut till den del den bifaller yrkandena och sända besvären till besvärsinstansen för behandling. Det interimistiska beslutet kan inte särskilt överklagas.

I 3 mom. stadgas om möjligheten att avvika från den i 2 mom. uppställda tidsfristen med en månad för att behövlig tilläggsutredning på grund av besvären skall kunna skaffas. Detta är nödvändigt, eftersom det av besvären någon gång kan framgå sådana nya omständigheter som förutsätter att de granskas eller att tilläggsutredning skaffas. Försäkringsanstalten är skyldig att skaffa tillräcklig tilläggsutredning för beslutet. Den ändringssökande skall omedelbart informeras om dröjsmålet.

Till 4 mom. överförs med i sak oförändrat innehåll stadgandet i nuvarande 1 mom. som gäller rätten att föra talan i besvärsärenden.

I 5 mom. stadgas om skyldigheten att i samband med ändringssökande höra den vars fördel det överklagade beslutet gäller. Skyldigheten att höra gäller förutom försäkringsdomstolen också olycksfallsnämnden.

I 6 mom. stadgas om delgivning av beslut. Momentet är skrivet på ett sådant sätt att det gäller delgivning av såväl försäkringsanstalts som olycksfallsnämndens beslut och dessutom försäkringsdomstolens utslag.

53 d §. I paragrafen stadgas om extraordinärt ändringssökande. Paragrafens 1 mom. behandlar försäkringsdomstolens rätt att undanröja ett laga kraft vunnet beslut. Med avvikelse från nu gällande regler skall försäkringsdomstolen kunna undanröja inte endast ett sådant laga kraft vunnet beslut som har meddelats av en försäkringsanstalt eller olycksfallsnämnden, utan dessutom sitt eget laga kraft vunna utslag. Försäkringsdomstolens befogenhet att undanröja laga kraft vunna beslut och utslag skall utökas att gälla också beslut som gäller rätt till ersättning på grund av kroppsskada, sjukdom eller dödsfall, frågan om vem ersättning skall betalas till och grundbesvärsärenden.

Ett laga kraft vunnet beslut skall kunna undanröjas såväl när det grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning som då beslutet är

uppenbart lagstridigt. Med lagstridighet avses såväl materiella fel som formfel. Syftet är att grunderna för undanröjande i tillämpliga delar skall tolkas på samma sätt som förutsättningsarna för undanröjande och återbrytning enligt 31 kap. rättegångsbalken.

Ett beslut kan undanröjas på framställning av försäkringsanstalten eller på ansökan av en part. Efter att ha gjort en framställning om undanröjande kan försäkringsanstalten inställa betalningen av ersättningen eller betala den enligt framställningen. Undanröjande förutsätter också hörande av de övriga parterna.

I 1 mom. stadgas dessutom om sökande av ändring i försäkringsdomstolens avgörande om undanröjande av beslut. På grund av uppbyggnaden av olycksfallsförsäkringens besvärssystem är det möjligt att besvara sig till högsta domstolen också över dylika utslag av försäkringsdomstolen till den del det är fråga om ett ärende som avses i 53 b §. Besvärsrätten gäller alltså enbart sådana utslag av försäkringsdomstolen om undanröjande som gäller rätt till ersättning på grund av kroppsskada, sjukdom eller dödsfall, frågan om till vem ersättningen skall betalas eller grundbesvärärenden. Också i dessa ärenden förutsätter enligt 53 b § en prövning av besvärerna att högsta domstolen beviljar besvärstillstånd.

Efter att ha undanröjt beslutet skall försäkringsdomstolen förordna en ny behandling av ärendet. Med avvikelser från nu gällande regler kan försäkringsdomstolen med stöd av denna paragraf inte längre själv ta upp ärendet till prövning. Också när det gäller det nya beslutet har alltså parterna möjlighet till normalt ändringsökande.

I 2 mom. stadga om extraordinärt ändringsökande i högsta domstolens utslag. Det sker också i fortsättningen hos högsta domstolen med iakttagande av stadgandena i 31 kap. rättegångsbalken i tillämpliga delar.

53 e §. I paragrafen stadgas om ny prövning av ett ärende. Försäkringsanstalten har skyldighet att pröva ärendet på nytt också då den får kännedom om ny utredning från annat håll än av ersättningssökanden. Skyldigheten att pröva ärendet på nytt förutsätter sådan ny utredning som inte varit tillgänglig vid den tidigare behandlingen. Om utredningen inte är ny, skall försäkringsanstalten ge ett överklagbart beslut om att besvärerna lämnas utan prövning.

En ändring av ett tidigare laga kraft vunnet

avgörande till den ersättningssökandes fördel förutsätter en sådan ny utredning som redan ursprungligen skulle ha avgjort ärendet till sökandens fördel. Om det inte finns skäl att ändra det tidigare avgörandet, skall försäkringsanstalten ge ett förkastande beslut. Också beslut som meddelas med stöd av detta stadganden skall kunna överklagas enligt 53 a—53 b §§.

Tillämpningsområdet för stadgandet omfattar samtliga beslut om ersättning. Möjligheten till ny prövning av ärendet är inte beroende av vilken besvärinstans som tidigare avgjort beslutet genom laga kraft vunnet beslut eller utslag. Det tidigare avgörandet kan med stöd av detta stadgande ändras enbart till den ersättningssökandes fördel.

Paragrafens nu gällande 2 mom. är onödigt. Om återkrav av grundlöst betald ersättning stadgas i 53 g §.

53 f §. I paragrafen har intagits särskilda stadganden som försnabbar och förenklar rättsande av sak- och skrivfel i en försäkringsanstalts beslut. De har i huvudsak samma innehåll som motsvarande stadganden i lagen om förvaltningsförfarande. Stadgandena är avsedda att tillämpas enbart när det gäller att rätta klara och lätt observerade felaktigheter. Felaktigheten skall dessutom vara ostridig. Ett anhängigt besvär över beslutet hindrar inte rättande. Rättande förutsätter inte heller ansökan av part utan kan genomföras också på initiativ av försäkringsanstalten.

I 1 mom. stadgas om rättande av ett klart sakfel. Förutsättningen är att den berörde har gett sitt uttryckliga samtycke till rättande. Med uttryckligt samtycke avses att den berörde skriftligt meddelas om felets innehåll och om hur det skall rättas samt att den berörde meddelar att han godkänner rättande.

I 2 mom. stadgas om rättande av skriv- eller räknefel i en försäkringsanstalts beslut. Denna rättelse kan genomföras då felet är uppenbart. Rättande kan dock inte ske om det leder till oskäligt resultat för en part.

I 3 mom. stadgas om rättelseförfarandet. I 1 mom. omnämndes den berördes samtycke. Beroende på fallet kan rättande dessutom ske antingen genom en rättelseanteckning i det felaktiga beslutet eller genom ett helt nytt beslut. Rättande av ett sakfel förutsätter i allmänhet ett helt nytt beslut. Det rättade eller nya beslutet sänds till alla parter. Dylika beslut kan också överklagas. Försäkringsanstaltens

ursprungliga beslutsexemplar skall alltid förse med en anteckning om rättande. Den besvärinstans, där ett besvär i ärendet är anhängigt skall också alltid utan dröjsmål meddelas om rättande.

Försäkringsanstalten prövar om sakfel skall rättas. Det är inte tillåtet att besvara sig över försäkringsanstaltens beslut om vägran. Försäkringsanstaltens beslut kan i ett sådant fall rättas genom en ansökan till försäkringsdomstolen om undanröjande av beslutet.

53 g §. Paragrafens 1 mom. innehåller stadganden om återkrav av grundlöst utbetald ersättning. Enligt huvudregeln återkrävs grundlöst utbetald ersättning. Återkravet kan rikta sig mot såväl den skadade som någon annan som lyft grundlös ersättning, t.ex. en arbetsgivare.

I 2 mom. stadgas om att avstå från återkrav och om förutsättningarna för detta. Det är möjligt att helt eller delvis avstå från återkrav, om det kan anses skäligt och en grundlöst betalning av ersättning inte berott på svikligt förfarande från den ersättningssökandes eller hans företrädares sida. Om det belopp som skall återkrävas är litet är det alltid möjligt att avstå från återkrav.

Vid bedömningen av om det är skäligt att avstå från återkrav beaktas bl.a. beloppet av den grundlöst utbetalade ersättningen, vilket slags fel som lett till utbetalningen och hur länge utbetalningen pågått, vem som är skyldig till felet och parternas möjligheter att upptäcka felet. Dessutom beaktas speciellt ersättningstagarens ekonomiska ställning, ålder, hälsotillstånd och övriga omständigheter som påverkar återbetalningsförmågan.

En felaktig utbetalning som fortgått länge, ersättningstagarens svaga ekonomiska situation, avsaknad av vållande, hög ålder samt skadans eller sjukdomens svårighetsgrad kan ofta tala för en jämkning i fråga om återkraven. Också ett fel på försäkringsanstaltens sida kan vara en sådan faktor. Som en faktor som talar mot ett avstående kan anses den ersättningssökandes eller hans företrädares oförsiktiga eller likgiltiga förfarande eller underlåtenhet som inte direkt kan anses som svikligt förledande. Med ersättningssökanden avses förutom den skadade också arbetsgivaren. Dessutom kan t.ex. ett sjukhus eller en läkare uppträda som ersättningssökande, om de yrkar på ersättning för vården av en olyckskada direkt av försäkringsanstalten.

Återkrav förutsätter att det laga kraft vunna beslut som den grundlösa ersättningen baserar sig på undanröjs samt att det ges ett nytt beslut som kan överklagas. Det nya beslutet kan ges också med stöd av stadgandena om rättande av fel. I det nya beslutet konstateras innehållet i felet, beloppet av den grundlöst utbetalda och av den korrekta ersättningen, grunden för avstående från återkrav samt det belopp som skall återkrävas. Också då försäkringsanstalten helt avstår från återkrav är det av rättssäkerhetsskäl nödvändigt att det ges ett beslut i ärendet inom skälig tid.

Då den grundlösa utbetalningen av ersättning berott på sådan förändring i omständigheterna som avses i 46 § 1 mom. är det i allmänhet inte nödvändigt att undanröja det beslut som är grund för ersättningen. Ett beslut om återkrav kan överklagas på samma sätt som andra beslut av en försäkringsanstalt. Också ett laga kraft vunnet beslut om återkrav kan verkställas direkt utan särskilt beslut eller dom.

I 3 mom. stadgas om kvittning av en grundlöst utbetald förmån mot en ersättning som skall betalas senare. Möjligheten till kvittning gäller dock inte de ersättningar som enligt 63 § inte heller kan utmätas. Också i fråga om kvittning skall det ges ett beslut som kan överklagas. Stadgandena om återkrav skall även i övrigt iakttas.

Beloppsgränsen för kvittning avviker från bestämmelserna om gränser för minimiutkomst och skyddad andel enligt 4 kap. utsökningslagen. Då gränserna enligt utsökningslagen bestäms beaktas också en persons andra inkomster än olycksfallsförsäkringsersättning, t.ex. övriga pensionsinkomster, livräntor, sjukdagpenning, moderskapspenning samt ersättningar för minskade inkomster och minskat underhåll.

Den föreslagna begränsningen för kvittningen leder oftast till ett fördelaktigare resultat för ersättningstagaren. Dessutom är sättet för att bestämma gränserna enklare. Detta sparar kostnader för återkrav och reducerar felmöjligheterna. En motsvarande begränsning förekommer i lagarna för pensionssystemen för såväl den offentliga som den privata sektorn. Begränsningen skall iakttas också då kvittning används för återkrav av en ersättningstagare som gjort sig skyldig till svikligt förfarande.

64 §. Paragrafens 3 mom. ändras så att det i stället för olycksfallsförsäkringsanstalterna skall vara försäkringsanstalternas gemensamma

organ som ur den statistik de för skall lämna arbetsministeriet behövliga uppgifter baserade på anmälan om olycksfall. Det gemensamma organet är Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund. Enligt 1 mom. för det gemensamma organet statistik över olycksfall i arbete och yrkessjukdomar samt de ersättningar som utbetalas för dessa. Informationsförmedlingen lämpar sig bättre för det gemensamma organet än för en enskild försäkringsanstalt. Försäkringsanstaltarna är skyldiga att lämna det gemensamma organet behövliga uppgifter för nämnda statistik, vilket också motsvarar den praxis som nu iakttas.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995. Dess stadganden om ändringssökande skall i regel tillämpas på sådana beslut som har medelats medan lagen är i kraft. För klarhetens skull har ett uttyckligt stadgande om saken tagits in i lagen. På sökande av ändring i beslut som olycksfallsnämnden meddelat sedan denna lag har trätt i kraft tillämpas således de nya stadgandena, oberoende av att ändring i försäkringsanstaltens beslut har sökts enligt stadgandena i den tidigare lagen. Om besvärstiden i fråga om ett beslut är öppen när denna lag träder i kraft, förs besvären direkt till besvärinstansen. Stadgandena om extraordinärt ändringssökande i denna lag tillämpas däremot på de ärenden som gäller extraordinärt ändringssökande och som blir anhängiga sedan denna lag har trätt i kraft. De ärenden som gäller extraordinärt ändringssökande och som är anhängiga när denna lag träder i kraft slutbehandlas sålunda enligt de tidigare stadgandena.

I 53 b § 2 mom., som föreslås bli upphävt,

hänvisas till 6 §. Det sistnämnda lagrummet gällde vissa anhörigas rätt till familjepension enligt prövning. Paragraf 6 har upphävts i samband med en revidering av olycksfallsförsäkringens familjepensionsstadganden genom en lag som trädde i kraft den 1 januari 1993 (948/92). Besvärärenden som avser tillämpningen av 6 § kan dock bli anhängiga också efter att denna lag trätt i kraft. I fråga om dessa ärenden är det dock inte ändamålsenligt att utvidga besvärsrätten i förhållande till nuläget. Därför stadgas i ikraftträdelsestadgandet att 53 b § 2 mom., sådant det löd då denna lag trädde i kraft, även i fortsättningen skall tillämpas på sådana ärenden. I dessa ärenden är alltså också ett sådant utslag som försäkringsdomstolen har meddelat efter att denna lag har trätt i kraft slutligt, utom till den del utslaget gäller förutsättningarna för ersättning enligt 1—5 §§.

Stadgandet om återkrav av grundlöst utbetald ersättning i 53 g § tillämpas dessutom enbart i de fall då grund för återkrav eller kvittning uppstått sedan denna lag har trätt i kraft.

3. Lagstiftningsordning

Genom propositionen görs inte intrång i någons förmån som skall betalas och inte heller i lagstadgade förmåner. Förslaget försvagar inte heller det lagstadgade grundläggande utkomstskydd som avses i 66 § 7 mom. riksdagsordningen och gäller inte heller ett ärende som avses i 67 § riksdagsordningen. Förslaget kan alltså behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/48) 27 §, 53 § 4 mom. och 53 b § 2 mom.,

av dessa lagrum 53 § 4 mom. och 53 b § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 10 juli 1981 (526/81)

ändras 53 a § 1 och 3 mom., 53 c—53 e §§ och 64 § 3 mom.,

sådana de lyder, 53 a § 1 och 3 mom., 53 c—53 e §§ i nämnda lag av den 10 juli 1981 och 64 § 3 mom. i lag av den 8 januari 1993 (21/93), samt

fogas till 30 a §, sådan den lyder i lag av den 22 januari 1988 (39/88), ett nytt 2 mom., till 41 a §, sådan den lyder i lag av den 29 december 1988 (1344/88), ett nytt 3 mom., till 53 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 10 juli 1981, ett nytt 5 mom., samt till lagen nya 53 f och 53 g §§ som följer:

30 a §

Det gemensamma organet kan utse en försäkringsanstalt som avses i denna lag att ha hand om de uppgifter som föränleds av internationella avtal som är bindande för Finland.

41 a §

Vid behandlingen i en försäkringsanstalt av sådana ärenden enligt denna lag som gäller försäkringsskyldighet, ersättning och återkrav samt med dessa jämförbara ärenden skall parten beredas tillfälle att bli hörd, om det är uppenbart nödvändigt med hänsyn till hans fördel. I övrigt iakttas vid behandlingen i tillämpliga delar de principer som uttrycks i 4, 6, 9—11, 16, 21, 23 och 24 §§ lagen om förvaltningsförfarande (598/82). En tjänsteman vid en försäkringsanstalt kan dock utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande behandla ett ärende som gäller försäkringsanstalten som arbetsgivare.

53 a §

En part som inte är nöjd med en försäkringsanstalts beslut får söka ändring i beslutet hos olycksfallsnämnden genom skriftliga besvär senast den 30 dagen efter den dag då parten fick del av beslutet. Försäkringsanstaltens beslut skall oberoende av ändringssökande iakttas tills ärendet är avgjort genom ett laga kraft vunnet beslut eller utslag.

En part som anser att debiteringen av en avgift som har påförts enligt denna lag har stridit mot lag eller avtal får över debiteringen skriftligen anföra grundbesvär hos olycksfalls-

nämnden inom två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. Om sådana besvär anförs med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som stadgas om grundbesvär i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

En försäkringsanstalts och olycksfallsnämndens laga kraft vunna beslut verkställs som laga kraft vunnna dom i tvistemål.

53 c §

Då en part söker ändring i ett beslut som en försäkringsanstalt eller olycksfallsnämnden har givit i något annat än ett grundbesvärsärende, skall besvärsskriften inom den i 53 a § 1 mom. stadgade tiden lämnas till försäkringsanstalten. Om försäkringsanstalten till alla delar bifaller de yrkanden som framställts i besvären, skall den ge ett nytt beslut i ärendet. Det nya beslutet får överklagas så som stadgas i 53 a §.

Om försäkringsanstalten inte kan ändra det överklagade beslutet på det sätt som anges i 1 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till olycksfallsnämnden eller, om besvären avser olycksfallsnämndens beslut, till försäkringsdomstolen för behandling. Försäkringsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut ändra sitt tidigare beslut till den del den bifaller ett yrkande som framförts i besvären. Om ärendet redan har sänts till besvärinstansen skall försäkringsanstalten genast meddela besvärinstansen om det ändrade i beslutet. En försäkringsanstalts interimistiska beslut får inte överklagas.

En avvikelse från den tidsfrist som anges i 2

mom. får ske, om skaffande av behövlig tilläggsutredning med anledning av besvären förutsätter detta. Ändringssökanden skall då utan dröjsmål meddelas att tilläggsutredning skaffas. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid tillställas den behöriga besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

Vad som i 42 § stadgas om förande av talan i ärenden som gäller ersättning enligt denna lag skall på motsvarande sätt tillämpas vid sökande av ändring i en försäkringsanstalts och olycksfallsnämndens beslut eller i försäkringsdomstolens utslag.

Olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen skall med anledning av besvär bereda den vars fördel beslutet eller utslaget gäller tillfälle att bli hörd.

Om inte annat visas i samband med besvär, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att beslutet postades under den adress ändringssökanden har uppgivit.

53 d §

Om en försäkringsanstalts eller olycksfallsnämndens laga kraft vunna beslut eller försäkringsdomstolens laga kraft vunna utslag i ett ärende som avses i denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på framställning av försäkringsanstalten eller ansökan av en part efter att ha berett övriga parter tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet eller utslaget och förordna ny behandling av ärendet. Efter att ha gjort nämnda framställning kan försäkringsanstalten temporärt avbryta utbetalning av ersättning tills ärendet har avgjorts på nytt eller utbetala den enligt framställningen. Vad gäller ändringssökande i försäkringsdomstolens utslag med stöd av detta moment gäller vad som stadgas i 53 b §.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens utslag gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 31 kap. rättegångsbalken.

53 e §

Om det i ett ärende som gäller beviljande av förvägrad ersättning eller höjning av beviljad ersättning framkommer ny utredning, skall försäkringsanstalten pröva ärendet på nytt. Utan hinder av sitt tidigare laga kraft vunna beslut kan försäkringsanstalten bevilja den

förvägrade ersättningen eller en ytterligare ökning av den beviljade ersättningen. Också olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen kan vid behandlingen av ett ärende som gäller ändringssökande förfara på motsvarande sätt.

53 f §

Om en försäkringsanstalts beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan försäkringsanstalten med parternas samtycke undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Innehåller försäkringsanstaltens beslut ett uppenbart skriv- eller räknefel, skall försäkringsanstalten rätta det. Fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett för en part oskäligt resultat.

Angående rättelse skall anteckning göras i försäkringsanstaltens liggarexemplar. Den berörda parten skall tillställas ett rättat eller nytt beslut. Är ändringssökande i fråga om beslutet anhängigt, skall försäkringsanstalten meddela att rättelseärendet har upptagits till behandling samt tillställa även besvärinstansen sitt beslut i detta ärende.

I ett beslut genom vilket försäkringsanstalten eller pensionsskyddscentralen inte har godkänt ett yrkande på rättelse av fel får ändring inte sökas genom besvär.

53 g §

Om någon har fått ersättning enligt denna lag till ett högre belopp än vad denna lag stadgar, skall den grundlöst utbetalda ersättningen återkrävas.

Det är möjligt att helt eller delvis avstå från återkrav av en grundlöst utbetald ersättning, om detta anses skäligt och utbetalningen av ersättningen inte bör anses vara en följd av ersättningssökandens eller dennes representants svikliga förfarande eller om det belopp som skall återkrävas är litet.

En grundlöst utbetald ersättning får återkrävas också genom kvittning mot andra än i 63 § 1 mom. andra meningen avsedda framtida ersättningsposter. Utan ersättningsstagarens samtycke får dock inte från den ersättningspost som var gång skall betalas avdras mera än en sjättedel av den del av ersättningen som återstår då på ersättningsposten verkställts förskottsinnehållning enligt lagen om förskotts- och uppskjutningsavgifter (418/59) eller innehållits källskatt enligt lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

64 §

 Försäkringsanstaltens gemensamma organ
 skall ur den statistik organet för lämna arbets-
 ministeriet nödvändiga uppgifter grundade på
 anmälan om olycksfall enligt 39 §.

Denna lag träder i kraft den 1995.
 Stadgandena om ändringssökande i denna
 lag tillämpas på beslut som meddelas sedan
 lagen har trätt i kraft. Stadgandena om extra-

ordinärt ändringssökande i denna lag tillämpas
 dock på de ärenden avseende extraordinärt
 ändringssökande som anhängiggörs sedan den-
 na lag har trätt i kraft.

På försäkringsdomstolens avgörande som
 meddelas sedan denna lag har trätt i kraft och
 gäller ett ärende som avses i 53 b § 2 mom.,
 vilket upphävts genom denna lag, tillämpas
 dock det nämnda lagrummet sådant det lyder
 då denna lag träder i kraft.

Stadgandet i 53 g § tillämpas enbart i de fall
 då grunden för återkrav eller kvittning uppstått
 sedan denna lag har trätt i kraft.

Helsingfors den 10 juni 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/48) 27 §, 53 § 4 mom. och 53 b § 2 mom.,

av dessa lagrum 53 § 4 mom. och 53 b § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 10 juli 1981 (526/81)

ändras 53 a § 1 och 3 mom., 53 c—53 e §§ och 64 § 3 mom.,

sådana de lyder, 53 a § 1 och 3 mom., 53 c—53 e §§ i nämnda lag av den 10 juli 1981 och 64 § 3 mom. i lag av den 8 januari 1993 (21/93), samt

fogas till 30 a §, sådan den lyder i lag av den 22 januari 1988 (39/88), ett nytt 2 mom., till 41 a §, sådan den lyder i lag av den 29 december 1988 (1344/88), ett nytt 3 mom., till 53 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 10 juli 1981, ett nytt 5 mom., samt till lagen nya 53 f och 53 g §§ som följer:

Gällande lag

27 §

Har till skadestånd berättigad i bedräglig avsikt oriktigt uppgivit eller undanhållit någon omständighet, som är av betydelse för skadeståndet, have enligt prövning helt och hållet eller delvis förverkat sin rätt till skadestånd.

Har till skadestånd berättigad genom att lämna falska eller bristfälliga uppgifter åsamkat försäkringsanstalt skada sålunda, att skadeståndet fastställts att utgå med högre belopp än vederbörande enligt denna lag varit berättigad att uppbara, gottgöra sålunda vållad skada.

Föreslagen lydelse

(upphävs)

27 §

30 a §

Det gemensamma organet kan utse en försäkringsanstalt som avses i denna lag att ha hand om de uppgifter som föranleds av internationella avtal som är bindande för Finland.

41 a §

Vid behandlingen i en försäkringsanstalt av sådana ärenden enligt denna lag som gäller försäkringsskyldighet, ersättning och återkrav samt med dessa jämförbara ärenden skall parten beredas tillfälle att bli hörd, om det är uppenbart nödvändigt med hänsyn till hans fördel. I övrigt iakttas vid behandlingen i tillämpliga delar de principer som uttrycks i 4, 6, 9—11, 16, 21, 23 och 24 §§ lagen om förvaltningsförfarande

Gällande lydelse

Slutligt beslut av olycksfallsnämnden verkställs såsom laga kraft vunnna dom i tvistemål, såvida inte annorlunda stadgas.

53 a §

Den som inte är nöjd med försäkringsanstalts beslut får däri söka ändring hos olycksfallsnämnden genom skriftliga besvär senast den trettioende dagen efter den dag då ändringssökanden fick del av beslutet.

Den som anser att debiteringen av avgift som påförts med stöd av denna lag varit stridande mot lag eller avtal kan däröver skriftligen anföra grundbesvär hos olycksfallsnämnden inom två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. Anförts sådana besvär anförs med anledning av utmätning, gäller därtill vad angående grundbesvär vid utsökning av skatter och avgifter är stadgat.

53 c §

Vad i 42 § är stadgat om förande av talan i ärenden som angår skadestånd som avses i denna lag gäller på motsvarande sätt vid sökande av ändring i försäkringsanstalts eller

Föreslagen lydelse

(598/82). En tjänsteman vid en försäkringsanstalt kan dock utan hinder av 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om förvaltningsförfarande behandla ett ärende som gäller försäkringsanstalten som arbetsgivare.

53 §

(4 mom. upphävs)

53 a §

En part som inte är nöjd med en försäkringsanstalts beslut får söka ändring i beslutet hos olycksfallsnämnden genom skriftliga besvär senast den 30 dagen efter den dag då parten fick del av beslutet. Försäkringsanstalts beslut skall oberoende av ändringssökande iaktas tills ärendet är avgjort genom ett laga kraft vunnna beslut eller utslag.

En part som anser att debiteringen av en avgift som har påförts enligt denna lag har stridit mot lag eller avtal får över debiteringen skriftligen anföra grundbesvär hos olycksfallsnämnden inom två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. Om sådana besvär anförs med anledning av utmätning, gäller dessutom vad som stadgas om grundbesvär i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

En försäkringsanstalts och olycksfallsnämndens laga kraft vunnna beslut verkställs som laga kraft vunnna dom i tvistemål.

53 b §

(2 mom. upphävs)

Försäkringsdomstolens utslag som gäller i 6 § 2 punkten avsedd persons rätt till familjepension är slutligt, likväl inte till den del det är fråga om de i 1—5 §§ stadgade förutsättningarna för skadestånd.

53 c §

Då en part söker ändring i ett beslut som en försäkringsanstalt eller olycksfallsnämnden har givit i något annat än ett grundbesvärärende, skall besvärsskriften inom den i 53 a § 1 mom.

Gällande lydelse

olycksfallsnämndens beslut eller försäkringsdomstolens utslag.

Såvida inte besvär över olycksfallsnämndens beslut omedelbart måste avvisas utan prövning eller förkastas, skall av motparten krävas svar på tjänstens vägnar.

Om inte annat i samband med besvär visas, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det beslutet av försäkringsanstalten eller olycksfallsnämnden inlämnades till posten under den adress som han uppgivit.

53 d §

Försäkringsanstaltens eller olycksfallsnämndens beslut skall oberoende av att ändring söktes iakttagas tills ärendet genom laga kraft vunnit beslut eller utslag avgjorts, såvida inte vederbörande fullföljdsorgan annorlunda förordnar.

Föreslagen lydelse

stadgade tiden lämnas till försäkringsanstalten. Om försäkringsanstalten till alla delar bifaller de yrkanden som framställts i besvären, skall den ge ett nytt beslut i ärendet. Det nya beslutet får överklagas så som stadgas i 53 a §.

Om försäkringsanstalten inte kan ändra det överklagade beslutet på det sätt som anges i 1 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till olycksfallsnämnden eller, om besvären avser olycksfallsnämndens beslut, till försäkringsdomstolen för behandling. Försäkringsanstalten kan då genom ett interimistiskt beslut ändra sitt tidigare beslut till den del den bifaller ett yrkande som framförts i besvären. Om ärendet redan har sänts till besvärinstansen skall försäkringsanstalten genast meddela besvärinstansen om det ändrade i beslutet. En försäkringsanstalts interimistiska beslut får inte överklagas.

En avvikelse från den tidsfrist som anges i 2 mom. får ske, om skaffande av behövlig tilläggsutredning med anledning av besvären förutsätter detta. Ändringssökanden skall då utan dröjsmål meddelas att tilläggsutredning skaffas. Besvärsskriften och utlåtandet skall dock alltid tillställas den behöriga besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

Vad som i 42 § stadgas om förande av talan i ärenden som gäller ersättning enligt denna lag skall på motsvarande sätt tillämpas vid sökande av ändring i en försäkringsanstalts och olycksfallsnämndens beslut eller i försäkringsdomstolens utslag.

Olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen skall med anledning av besvär bereda den vars fördel beslutet eller utslaget gäller tillfälle att bli hörd.

Om inte annat visas i samband med besvär, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att beslutet postades under den adress ändringssökanden har uppgivit.

53 d §

Om en försäkringsanstalts eller olycksfallsnämndens laga kraft vunna beslut eller försäkringsdomstolens laga kraft vunna utslag i ett ärende som avses i denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på framställning av försäkringsanstalten eller ansö-

Gällande lydelse

Har försäkringsanstalts eller olycksfallsnämndens beslut grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning, kan försäkringsdomstolen, såvida det är fråga om storleken av skadestånd, sedan den i sagda lagrum utsatta tiden utlöp, på framställning av försäkringsanstalten eller på ansökan av den som ärendet gäller efter att ha hört övriga parter undanröja beslutet eller utslaget och upptaga ärendet till ny behandling eller förordna att ärendet skall handläggas på nytt.

53 e §

I fråga om beviljande av förvägrad förmån eller höjning av beviljad förmån kan även försäkringsanstalten och olycksfallsnämnden utan hinder av tidigare laga kraft vunnet utslag eller beslut behandla ärendet på nytt.

I denna lag avsedd förmån som utbetalats utan grund behöver inte återindrivas som dess beviljande eller utbetalning inte bör anses vara en följd av skadeståndstagarens eller dennes ombuds svikliga förfarande.

Föreslagen lydelse

kan av en part efter att ha berett övriga parter tillfälle att bli hörda, undanröja beslutet eller utslaget och förordna ny behandling av ärendet. Efter att ha gjort nämnda framställning kan försäkringsanstalten temporärt avbryta utbetalning av ersättning tills ärendet har avgjorts på nytt eller utbetala den enligt framställningen. Vad gäller ändringssökande i försäkringsdomstolens utslag med stöd av detta moment gäller vad som stadgas i 53 b §.

I fråga om extraordinärt ändringssökande i högsta domstolens utslag gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 31 kap. rättegångsbalken.

53 e §

Om det i ett ärende som gäller beviljande av förvägrad ersättning eller höjning av beviljad ersättning framkommer ny utredning, skall försäkringsanstalten pröva ärendet på nytt. Utan hinder av sitt tidigare laga kraft vunna beslut kan försäkringsanstalten bevilja den förvägrade ersättningen eller en ytterligare ökning av den beviljade ersättningen. Också olycksfallsnämnden och försäkringsdomstolen kan vid behandlingen av ett ärende som gäller ändringssökande förfara på motsvarande sätt.

(2 mom. upphävs)

53 f §

Om en försäkringsanstalts beslut grundar sig på klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag, kan försäkringsanstalten med parternas samtycke undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Innehåller försäkringsanstaltens beslut ett uppenbart skriv- eller räknefel, skall försäkringsanstalten rätta det. Fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett för en part oskäligt resultat.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Angående rättelse skall anteckning göras i försäkringsanstaltens liggarexemplar. Den berörda parten skall tillställas ett rättat eller nytt beslut. Är ändringssökande i fråga om beslutet anhängigt, skall försäkringsanstalten meddela att rättelseärendet har upptagits till behandling samt tillstålla även besvärinstansen sitt beslut i detta ärende.

I ett beslut genom vilket försäkringsanstalten eller pensionsskyddscentralen inte har godkänt ett yrkande på rättelse av fel får ändring inte sökas genom besvär.

53 g §

Om någon har fått ersättning enligt denna lag till ett högre belopp än vad denna lag stadgar, skall den grundlöst utbetalda ersättningen återkrävas.

Det är möjligt att helt eller delvis avstå från återkrav av en grundlöst utbetald ersättning, om detta anses skäligt och utbetalningen av ersättningen inte bör anses vara en följd av ersättningsökandens eller dennes representants svikliga förfarande eller om det belopp som skall återkrävas är litet.

En grundlöst utbetald ersättning får återkrävas också genom kvittning mot andra än i 63 § 1 mom. andra meningen avsedda framtida ersättningsposter. Utan ersättningstagarens samtycke får dock inte från den ersättningspost som var gång skall betalas avdras mera än en sjättedel av den del av ersättningen som återstår då på ersättningsposten verkställts förskottsinnehållning enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller innehållits källskatt enligt lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

64 §

Försäkringsanstalterna skall ge arbetsministeriet de uppgifter som behövs för officiell statistik och som gäller olycksfallsanmälningar enligt 39 §.

Försäkringsanstalternas gemensamma organ skall ur den statistik organet för lämna arbetsministeriet nödvändiga uppgifter grundade på anmälan om olycksfall enligt 39 §.

Denna lag träder i kraft den 1995.
Stadgandena om ändringssökande i denna lag tillämpas på beslut som meddelas sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena om extraordinärt ändringssökande i denna lag tillämpas dock på de ärenden avseende extraordinärt ändringssö-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

kande som anhängiggörs sedan denna lag har trätt i kraft.

På försäkringsdomstolens avgörande som meddelas sedan denna lag har trätt i kraft och gäller ett ärende som avses i 53 b § 2 mom., vilket upphävts genom denna lag, tillämpas dock det nämnda lagrummet sådant det lyder då denna lag träder i kraft.

Stadgandet i 53 g § tillämpas enbart i de fall då grunden för återkrav eller kvittning uppstått sedan denna lag har trätt i kraft.
